

Vianoce

Už zase plno snehu a všade samá zima.
Kto vtipnejší vyhrá? Chrípka či angína?
Obchody plné ľudí, ktorí sa v nich tlačia
nakupujú darčeky, lebo sa im páčia.
Plačkanica, tlačkanica každý to inak volá,
aspoňže na dva týždne zavrie každá škola.
Vraví sa, že všetci sedliaci a snobi
lietajú na sviatky niekam na Bermudy.
Nechcem byť ako oni, to by ma trápilo,
ale aj výnimka občas potvrdzuje pravidlo.

(Časť textu piesne od skupiny Iné Kafé)

V dnešnej dobe si niektorí ľudia robia z Vianoc žarty, pre iných je to čas vhodný na nákupy a s nimi spojený stres súvisiaci s naháňaním sa po obchodných reťazcoch. Deti sa tešia, že sa aspoň na dva týždne zatvorí sa škola. Pre niekoho sú Vianoce príležitosťou ukázať sa, že na to má. Že má na to, aby mal najkrajší stromček, najkrajšiu výzdobu alebo najluxusnejšiu dovolenku. Supermarkety sa nás snažia už takmer od konca septembra svojim tovarom „nevtieravo“ upozorniť, že Vianoce vyberajú poslednú zákrutu a že sa už nezadržateľne blížia a preto je potrebné rýchlo nakupovať darčeky, lebo čo ak už potom nebudú. Okrem toho sa nás snažia presvedčiť, že akcia je len do konca októbra, ako keby už nikdy žiadna ďalšia nemala byť. Nebojte sa, bude.

Nehovoriac o tom, že hneď pri vstupe do takéhoto obchodného centra nás vystraší Santa Claus. Viete odkiaľ americký Santa Claus pochádza? Ak ste práve odpovedali, že predsa zo Severného pólu, musím vás vyvieť z omylu. Nepricestoval k nám ani zo Severného pólu, ani Fínsko nie jeho domovom. Budete prekvapení. Na internete som sa dočítala, že tento slávny grécky biskup pochádzal z bohatej rodiny a pôsobil v juhohoreckom meste Myra. Bohatstvo využil na pomoc tým, ktorí to potrebovali. Známym sa stal najmä pre svoju štedrosť a súcit s chudobnými. Už renesančný básnik Dante Alighieri zachytil vo svojej Božskej komédii najznámejšiu legendu o tom, ako 18-ročný Mikuláš zachránil tri sestry pred údelom prostitútok. Ich rodina totiž upadla do veľkej biedy a bez vena stratili dievčatá nádej na vydaj. Mikuláš vtedy pod rúškom noci trikrát tajne vhodil do okna ich domu mešec na veno najstaršej, strednej a najmladšej dcéry.

Počas prenasledovania kresťanov za panovania Galerija Valeria Maximina bol Mikuláš väznený. V roku 313 vydal cisár Konštantín Veľký Milánsky edikt, ktorý povoľoval beztrestné

vyznávanie kresťanstva a tak bol Mikuláš oslobodený. Zomrel 6. decembra okolo roku 345/351 v juhohoreckom meste Myre, dnes Demre.

Meno Mikuláš pochádza z gréčtiny a v preklade znamená "vít'az". Na strednom Slovensku vstupoval Mikuláš do domu s takouto básničkou: "Deti, ja som Mikuláš, modlite sa Otčenáš. Mrcha deťom nesiem korbáče, dobrým orechy a koláče." Tieto mikulášske zvyky sa na slovenské dediny rozšírili až po prvej svetovej vojne. Dovtedy tam vládli zvyky chodiť v maskách príšer a zvierat (napr. medveďa).

Ako sa zo svätého Mikuláša stal Santa Claus? Santa Claus je len americkou obdobou Mikuláša. Pôvodnú Mikulášsku tradíciu priniesli do Ameriky v 17. stor. Holanďania ako Sinter Klaasa. Práve tomuto svätcovi zasvätili osadu Nový Amsterdam (dnešný New York) a tam, kde je teraz Manhattan, postavili sochu tohto svätca.

V Amerike sa Santa Claus v noci z 24. na 25. decembra pchá komínom, aby vložil darčeky do pestrofarebných nadrozmerných pančúch zdobiacich krb. Američania si posunuli aj dátum odovzdávania darčiekov. Pôvodne svätý Mikuláš rozdával darčeky 6. decembra.

Podobu Santa Clausa ako ju poznáme dnes vytvoril maliar Haddon Sundbloom. V prvej verzii mu stál ako model obchodník na dôchodku Lou Prentice, neskôr však tento "ťažko pijúci umelec" švédskeho pôvodu kreslil Santa Clausa podľa seba. Portrét alebo podoba Santa Clausa, ako ju poznáme dnes, je v podstate autoportrét samotného maliara.

"V Amerike som 6 rokov učila piatokov v základnej škole. Moja najstaršia dcéra bola dobrá žiačka a mala dobrých učiteľov, ale keď bola druháčka na ZŠ bola som nahnevaná a sklamaná z niektorých postupov v škole. Vianoce nemohli nazvať "Vianoce", ale "zimné sviatky", nemohli sme robiť adventné vence, lebo to je kresťanský symbol, a to sa chápalo ako niečo zlé. Kara nemohla priniesť do školy žiadnu knihu o Vianociach, Veľkej Noci alebo o dni Vďakyvzdania, lebo aj tento sviatok má náboženský pôvod", povedala Sonya v rozhovore uverejnenom v aprílovom časopise Dieťa z roku 2009. Sonya sa spolu s manželom Tomom aj ich tromi deťmi, najstaršou dcérou Kiarou, prostrednou dcérou Allison a najmladším synom Benom presťahovali na Slovensko pred 8 rokmi. Zarážajúce na tom je, že Sonya hovorí o USA, u nás známej ako demokratickej a slobodnej krajine. Naozaj demokratickej a slobodnej?

V jednej populárnej piesni sa spieva že vianočný čas je Christmas time. Christmas je odvodené od slova Christus, čiže Kristus. Už v názve je meno toho, koho narodenie sa slávi. Paradoxne je zároveň aj odmietaný. Nepripomína vám to niečo? Nebolo to tak dávno, keď aj tu na Slovensku mali poniektorí snahu zakázať kresťanom vyjadrovať sa jazykom kresťana. Aj tu u nás na Slovensku boli sviatky narodenia Pána pomenované ako sviatky mieru a pokoja. Ak si dobre spomínam boli aj snahy, aby sa niečo iné aj oslavovalo. Podstatu týchto sviatkov sa nám bývalý režim snažil vygumovať z mysle.

Následky tohto režimu cítiť aj dnes. Dodnes stretávam ľudí, ktorí odmietajú Krista a jeho učenie o láske. Sviatky jeho narodenia ale slávia. Všetci. Aj veriaci aj neveriaci. Školy sa zatvoria, dni pracovného pokoja umožnia všetkým oslavovať Kristovo narodenie. Akoby sa vám páčilo, keby ste chýbali na oslave vlastných narodenín? U neveriacich narodeninový oslávenec chýba. Hmmm... Celé Slovensko Vianoce oslavuje. Čo vlastne oslavujú tí, ktorí Ježiša odmietajú? Ved' je to jeho narodenie. Čakajú na Santa Clausa aj s jeho sobmi? Alebo na deda Mráza aj so Snehulienkou a čertom? V Rusku počas komunistickej éry bol svätý Mikuláš úplne zakázaný a nahradil ho dedo Mráz..

Soby Santovi vymyslel v roku 1822 profesor Clement Clark Moor, ktorý inšpirovaný snehovými čiapočkami na komínoch, napísal pre deti báseň "Návšteva sv. Mikuláša", ktorá rýchlo zľudovela pod názvom "Noc pred Vianocami". V básni skombinoval prvky holandských, nemeckých a škandinávskych vianočných tradícií, a tak predstavil Mikuláša ako malého okrúhleho mužíčka s červeným nosom a bielou bradou, ktorý prichádza na saniach ťahanými ôsmimi sobmi, z ktorých každý mal svoje meno.

V Amerike nosí darčeky vymyslený Santa Claus, v Rusku nosil darčeky dedo Mráz, pôvodne svätý Mikuláš. Kto nosil darčeky na Slovensku? Z internetu som sa dozvedela, že pôvodne v podvečer 24. decembra nosil deťom darčeky malý anjelič, ktorý mal podobu malého dievčatka. Ľudia neskôr túto postavičku spojili s oslavou narodenia Ježiška, ktorému priniesli dary traja mudrci od východu. Pôvodcom tejto myšlienky bol Martin Luther, keďže bol reformátorom a odmietal uctievanie svätých, Mikuláša vrátane. Veľký reformátor Martin Luther sa držal Biblie. Úctu k svätým odmietal, aj k sv. Mikulášovi. Odmietal svätých, lebo ani v Biblii sa o nich nepíše. Skúste nájsť o spomínaných pánoch Santa Clausovi alebo svätom Mikulášovi v Biblii čo i len veršík. Nenájdete. Svätých si vymysleli svetskí predstavení. Zostaňme aj my stáť pevne na zemi s Bibliou v rukách.

Keď sa na štedrý deň stretneme celá rodina, nikto nám nenosí darčeky, dávame si ich navzájom z lásky. To je podstata a poslanstvo sviatkov narodenia Pána. Láska. Božia láska v nás nech prebýva na veky.

Mnohokrát v rozvrátených rodinách situácia dospela až do bodu, kedy už deti nemajú záujem stráviť so svojou rodinou ani taký krátky čas, akým je čas Vianoc. Radšej by ho strávili so svojimi priateľmi. Je to smutné. Poznám ten pocit, keď sa na Vianoce stretneme celá rodina. Je neopísateľný. Je mi smutno, keď viem, že nie každý tento pocit pozná. Priala by som si, aby tento pocit spolupatričnosti mohol spoznať každý. Všetko, čo navonok vyzerá tak jednoducho, je v skutočnosti náročné a vyžaduje si veľa lásky. Lásky, ku ktorej nás vyzýva Boh a ktorú by sme mali v srdci mať každým dňom svojho bytia.

Najnovšie sms k Vianociam, ktoré poniektorí posielajú, nie sú práve najlichotivejšie. Smutné

na tom je, že je ich čím ďalej tým viac. Napríklad:

Keď vonku zvonja zvončeky,
keď ľudia kradnú stromčeky,
keď v Tesco kapra kúpiš,
a doma nože brúsiš,
a punč Ti oči zligoce,
sú tu opäť Vianoce.

Takéto a podobné novodobé sms s podstatou Vianoc nemajú spoločné nič. Je zrejmé, že tvorcom podobných sms uniklo skutočné poslanstvo týchto kresťanských sviatkov.

Vianoce alebo vianočné sviatky a príprava na ne majú svoj hlbší zmysel v príprave našich srdiec. Chválime Boha, ktorý tak miloval svet, že nám poslal svojho Syna. Pán Ježiš nám svojim narodením priniesol ten najväčší dar: Božiu lásku.

„Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho.“ (Ján 3, 16)

Daniela Kozová